

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ
แก้ไขวัน เดือน ปีเกิดในทะเบียนประวัติข้าราชการ พ.ศ.๒๕๒๗
(กรณีนายประสาร หน่อทอง ขอแก้ไขปีเกิดในทะเบียนประวัติ
ข้าราชการล่าช้ากว่ากำหนดเวลา)

สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๒๐๔/๗๒๕๐ ลงวันที่ ๒๕
กรกฎาคม ๒๕๓๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า จังหวัดนครสวรรค์แจ้งว่า ได้
ขอให้กระทรวงมหาดไทยแก้ไขปีเกิดในทะเบียนประวัติข้าราชการของนายประสาร หน่อทอง รอง
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ และต่อมากระทรวงมหาดไทยได้แจ้งผลการพิจารณาของสำนักงาน
ก.พ.ไปให้ทราบ ว่า เนื่องจากการขอแก้ไขดังกล่าวเป็นการขอแก้ไขภายหลังเมื่อพ้นกำหนด
ระยะเวลาตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดในทะเบียนประวัติ
ข้าราชการ พ.ศ.๒๕๒๗ กำหนด และระเบียบฯ มิได้กำหนดข้อผ่อนผันเรื่องนี้ไว้ จึงไม่อาจรับเรื่อง
การขอแก้ไขปีเกิดของนายประสารฯ ไว้พิจารณาได้ แต่จังหวัดนครสวรรค์เห็นว่า ความมุ่งหมาย
ของระเบียบฯ ที่กำหนดระยะเวลาในการขอแก้ไขจะต้องเป็นกรณีที่ผู้ขอแก้ไขได้ทราบก่อนแล้วว่า
วัน เดือน ปีเกิดในทะเบียนประวัติข้าราชการของตนไม่ถูกต้อง หากผู้ขอแก้ไขทราบภายหลังก็
น่าจะยื่นคำขอได้แม้กำหนดระยะเวลาล่วงเลยไปแล้ว ทั้งนี้ เพราะเป็นเหตุสุดวิสัยนายประสารฯ
ไม่อาจขอแก้ไขได้ก่อนกำหนดดังกล่าวจะล่วงเลยไป รวมทั้งการตีความตามระเบียบฯ ต้องตีความ
ตามความมุ่งหมายและเป็นคุณแก่ข้าราชการผู้นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๔ และ ๑๑ จึงขอให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีวินิจฉัยและมีคำสั่งให้รับเรื่องการขอแก้ไขปีเกิดของ
นายประสารฯ ไว้พิจารณา

สำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาเห็นว่า

๑. ข้าราชการผู้นี้ได้เริ่มรับราชการตั้งแต่วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๐๔ ก่อนวันที่
ระเบียบฯ^๑ ใช้บังคับ คือ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ ดังนั้น จึงมีสิทธิยื่นคำขอแก้ไขได้จนถึงวันก่อน
ครบเกษียณอายุเป็นเวลา ๕ ปี ตามระเบียบฯ ข้อ ๘ วรรคสองหรือมิฉะนั้นก็จะยื่นคำขอได้อีก

^๑ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ข้าราชการ” หมายความว่า ข้าราชการทุกฝ่ายทุกประเภทจึงได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้รับ
ราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน แต่ไม่รวมถึงข้าราชการการเมืองและ
ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ข้อ ๘ การขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดในทะเบียนประวัติ ให้ยื่นคำขอได้ภายใน ๕ ปี นับแต่
วันที่ได้รับบรรจุแต่งตั้งให้เข้ารับราชการ

ครั้งภายใน ๖ เดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการสำรวจวันเดือนปีเกิดของสำนักงาน ก.พ.จากส่วนราชการเจ้าสังกัด ตามระเบียบฯข้อ ๑๐^๖ หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวนี้ ระเบียบฯ ข้อ ๑๑^๗ กำหนดตัดสิทธิมิให้ยื่นคำขออีกต่อไปและปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายประสารฯมิได้ยื่นคำขอภายในกำหนดเวลาทั้งตามระเบียบฯข้อ ๘ วรรคสอง และข้อ ๑๐ จึงเป็นอันหมดสิทธิขอแก้ไขตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ แล้ว ดังนั้น การอ้างว่าเพิ่งพบเอกสารทะเบียนสำมะโนครัวปี พ.ศ.๒๔๘๐ ในภายหลังก็ไม่น่าจะเป็นเหตุให้ยื่นคำขอแก้ไขได้อีก เพราะระเบียบฯ ข้อ ๑๑ เป็นบทตัดสิทธิยื่นคำขอแก้ไขโดยเด็ดขาด และมีได้มีข้อกำหนดโดยกเว้นไว้ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องเหตุสุดวิสัยหรือเรื่องอื่นใดก็ตาม

๒. นอกจากนั้น หากจะพิจารณาในประเด็นเหตุสุดวิสัยที่กล่าวอ้างข้อเท็จจริงตามเอกสารประกอบการพิจารณาขอแก้ไขปีเกิดที่จังหวัดนครสวรรค์ ส่งมาปรากฏว่า

๒.๑ ตามสำเนาทะเบียนนักเรียนโรงเรียนอังกาบวิทยาบึงสามพันวิทยาเขตมธบ. (ขณะเรียนชั้นประถมปีที่ ๖ เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๓) เด็กชายประสาร หนองทองเกิดวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๖

๒.๒ สำเนาบัญชีทหาร อำเภอมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ระบุว่า ประสาร หนองทอง เกิดเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๖

๒.๓ สำเนาทะเบียนประวัติข้าราชการของนายประสาร หนองทองซึ่งเริ่มรับราชการเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๐๔ ระบุว่าเกิดวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๖

๒.๔ สำเนาทะเบียนสำมะโนครัว พ.ศ.๒๔๘๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าวาสบุรี อำเภอรุ่งเก่า จังหวัดอยุธยา ซึ่งคัดลอกเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ระบุว่า เด็กชายประสาร หนองทอง เกิดวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๘

จากข้อเท็จจริงตามสำเนาเอกสารทั้ง ๔ ฉบับดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าสำเนาทะเบียนสำมะโนครัวซึ่งออกให้ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๐ และคัดลอกเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ ที่ระบุว่า นายประสารฯ เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๘ ที่จังหวัดนครสวรรค์แจ้งว่า นายประสารฯ เพิ่งพบในภายหลังนั้น หากพิจารณาตามเหตุการณ์ นายประสารฯ ควรจะต้องพบสำเนาทะเบียนสำมะโนครัวดังกล่าวมาก่อนแล้ว เพราะในการเข้าศึกษาต่อชั้นเตรียมอุดมศึกษาก็ดี และอุดมศึกษาก็ดี รวมทั้งการสมัครเข้ารับราชการ นายประสารฯ จะต้องขอคัดสำเนาสำมะโนครัวจากอำเภอรุ่งเก่า เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการสมัครเรียน และสมัครเข้ารับราชการด้วย การอ้าง

ข้าราชการที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ยื่นคำขอได้จนถึงวันก่อนวันครบเกษียณอายุตามหลักฐานในทะเบียนประวัติเป็นเวลา ๕ ปีเมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว ให้เป็นไปตามข้อ ๑๐

๖ ข้อ ๑๐ ข้าราชการผู้ใดเห็นว่าวัน เดือน ปีเกิดของตนตามที่ได้รับแจ้งตามข้อ ๙ ไม่ถูกต้องและเป็นผู้ที่ไม่เคยยื่นคำขอจนถึงขั้นที่เจ้าหน้าที่ควบคุมเกษียณอายุได้พิจารณาเป็นที่สุดแล้ว หากประสงค์จะขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิด ให้ถูกต้องให้ยื่นคำขอตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๖ และข้อ ๗ ภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

๗ ข้อ ๑๑ ข้าราชการผู้ใดไม่ยื่นคำขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิด ภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๘ หรือข้อ ๑๐ แล้วแต่กรณี จะยื่นคำขอแก้ไขไม่ได้

ว่า เพิ่งค้นพบจึงน่าจะรับฟังมิได้ และในการสมัครเข้ารับราชการ นายประสารฯ ย่อมจะต้องมีวุฒิ และภาวะที่จะสำรวจหรือพบเห็นความผิดพลาดของวันเดือนปีเกิด และจัดการป้องกันมิให้ตนเอง ต้องเสียสิทธิได้ตามควรแก่กรณี แต่ก็ไม่ได้จัดการป้องกัน หรือระมัดระวังตามที่บุคคลในฐานะ และภาวะเช่นนั้นจักต้องพึงมี จึงไม่น่าจะเป็นเหตุสุดวิสัยตามที่จังหวัดนครสวรรค์แจ้งมา

ดังนั้น สำนักนายกรัฐมนตรีจึงขอหารือในข้อกฎหมายว่า ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ประกอบกับหลักเกณฑ์ในการขอแก้ไขวันเดือนปีเกิดในทะเบียนประวัติข้าราชการตามระเบียบฯ ดังกล่าวข้างต้น จะรับฟังได้หรือไม่ว่า กรณีขอแก้ไขปีเกิดของนายประสารฯ ล่าช้าเกินกำหนดเวลา เป็นเพราะเหตุสุดวิสัย และหากเห็นว่าเป็นเหตุสุดวิสัย ผลตามระเบียบฯ จะเป็นประการใด รวมทั้งจะต้องตีความตามความมุ่งหมายให้เป็นคุณแก่นายประสารฯ ตามที่จังหวัดนครสวรรค์แจ้ง มาหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว ประกอบกับได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงาน ก.พ.) และผู้แทน กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง) แล้ว ได้ความเพิ่มเติมว่านายประสารฯ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ได้เข้ารับราชการเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๐๔ ในทะเบียนประวัติข้าราชการระบุว่าเกิดวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๖ สำเนาทะเบียนนักเรียนโรงเรียนอังกะทองปัทมโรจน์วิทยาคม (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖) ระบุว่าเกิดวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๖ สำเนาบัญชีทหารอำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ระบุว่าเกิดปีระกา พุทธศักราช ๒๔๗๖ แต่สำเนาทะเบียนนักเรียนโรงเรียนอยุธยาสุสรณ์มูลนิธิ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓) ระบุว่าเกิดวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๗ นอกจากนี้สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านอำเภอเมืองนครสวรรค์ (ทร.๑๔) ระบุว่านายประสาร หน่อทอง เกิดวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๘ สำเนาทะเบียนบ้านอำเภอเมืองอุทัยธานี ระบุว่าเกิดวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๘ และสำเนาทะเบียนสำมะโนครัวพ.ศ.๒๔๘๐ ระบุว่าเด็กชายประสาร หน่อทอง อายุ ๓ (ปี) เกิดวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๘ ในบรรดาสำเนาเอกสารต่าง ๆ ที่แสดงปีเกิดของนายประสารฯ ดังกล่าวนั้นนายประสารฯ ได้ถือเอาสำเนาทะเบียนสำมะโนครัว พ.ศ.๒๔๘๐ เป็นหลักฐานขอแก้ไขปีเกิดต่อทางราชการ โดยอ้างว่าเพิ่งตรวจพบเมื่อประมาณเดือนตุลาคม ๒๕๓๔ แต่ในทะเบียนสำมะโนครัว พ.ศ.๒๔๘๐ ที่นายประสารฯ อ้างนี้ ได้ระบุว่า เด็กชายประสิทธิ์ หน่อทอง (ซึ่งเป็นพี่ชายของนายประสารฯ) อายุ ๗ (ปี) เกิดวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๒ เด็กชายประสาร หน่อทอง อายุ ๓ (ปี) เกิดวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๘ ซึ่งหากเด็กชายประสารฯ มีอายุห่างจากพี่ชาย ๔ ปี ก็ควรจะเกิดปี พ.ศ.๒๔๗๖ ไม่ใช่ พ.ศ.๒๔๗๘ ตามที่แจ้งไว้ในทะเบียนสำมะโนครัว อย่างไรก็ตาม ประเด็นของข้อหารือนี้มีอยู่เพียงว่า การที่นายประสารฯ ไม่สามารถขอแก้ไขปีเกิดต่อทางราชการได้ตามกำหนดเวลาในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไข วัน เดือน ปีเกิดในทะเบียนประวัติข้าราชการฯ ได้นั้น เนื่องมาจากเหตุสุดวิสัยหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่ง

บัญญัติว่า “คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น”แล้ว เห็นว่า การที่นายประสารฯไม่สามารถขอแก้ไขปีเกิดต่อทางราชการได้ตามกำหนดเวลาในระเบียบฯ เพราะเพิ่งตรวจพบเมื่อประมาณเดือนตุลาคม ๒๕๓๔ นั้น มิใช่เหตุใด ๆ อันไม่อาจป้องกันได้แม้บุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ ดังกล่าว ฉะนั้น กรณีเช่นนี้จึงไม่เป็นเหตุสุดวิสัยที่จะทำให้นายประสารฯ ยกขึ้นมากล่าวอ้างได้

(ลงชื่อ) อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๓๗

มาตรา ๘ คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น